

Sygn. akt V Pa 1/20

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 września 2020 r.

Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Piotrkowie Trybunalskim,

Wydział V w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Beata Łapińska

Sędziowie: Sędzia Magdalena Marczyńska, Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 15 września 2020 r. w Piotrkowie Trybunalskim

na rozprawie

sprawy z powództwa L. N.

przeciwko (...) w Ł.

o wydanie świadectwa pracy, odprawę

na skutek apelacji pozwanej (...) w Ł. od wyroku Sądu Rejonowego w Piotrkowie Tryb. IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 3 grudnia 2019 r. sygn. akt IV P 91/19

1. zmienia zaskarżony wyrok w pkt 2 i 3 w ten sposób, że oddala powództwo o odprawę i znosi wzajemnie koszty procesu między stronami, a w pozostałym zakresie apelację oddala,

2. znosi wzajemnie koszty procesu między stronami za instancję odwoławczą.

Sędzia Magdalena Marczyńska Sędzia Beata Łapińska Sędzia Urszula Sipińska-Sęk

Sygn. akt V Pa 1/20

UZASADNIENIE

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 3 grudnia 2019 roku Sąd Rejonowy w Piotrkowie Trybunalskim sygn. akt IV P 91/19:

- nakazał pozwanej (...) w Ł. wydanie powódce L. N. świadectwa pracy służby w (...) oraz w (...) ze wskazaniem jako podstawę wygaśnięcia stosunku służby akt. 171 ust.1 pkt 2 w zw. art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 26 listopada 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej,

- zasądził od pozwanego (...) w Ł. na rzecz powódki L. N. tytułem odprawy pieniężnej w związku z wygaśnięciem stosunku służbowego kwotę 43 997, 70 zł.

- zasądził od pozwanego (...) w Ł. na rzecz powódki L. N. kwotę 2700zł. Tytułem zwrotu kosztów procesu;

Podstawę rozstrzygnięcia Sądu Rejonowego stanowiły następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

L. N. została w 1993 roku zatrudniona w (...) w C.. Od 2005 roku pełniła służbę w (...) w P.

Od dnia 1 marca 2017 roku powódka pełniła służbę w (...) w Ł. – (...) (...) w Ł. – (...) (...) w P. na stanowisku kierownika referatu w stopniu (...).

Pismem z dnia 15 maja 2017 roku powódce zaproponowano nowe warunki zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w (...) w Ł.:

- zatrudnienie na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony;
- zatrudnienie na stanowisku kierownika samodzielnego referenta.

Powód przyjęła propozycję. Nowe warunki pracy zaczęły obowiązywać od dnia 1 czerwca 2017 roku.

Wysokość ewentualnej sześciomiesięcznej odprawy wyliczonej przez pozwanego w zaświadczeniu z 28 czerwca 2019 roku wyniosła 43 997,70zł.

Podstawą roszczeń powódki było twierdzenie, iż jej stosunek służbowy wygasł, a tym samym winny mieć zastosowanie przepisy ustawy o Krajowej Administracji Skarbowej oraz przepisy ustawy z dnia 26 listopada 2016 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej jako podstawy wygaśnięcia stosunku służby i regulujące uprawnienia osób, których stosunki służbowe wygasły.

Pozwana (...) odnosząc się do roszczeń powoda wskazała, iż stosunek służbowy powódki nie uległ wygaśnięciu a przekształceniu w stosunek pracy.

Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne.

Powódka przyjęła złożoną w trybie art. 165 ust. 7 ustawy z dnia 26 listopada 2016 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej propozycję zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w (...) w Ł. na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony, na stanowisku kierownika samodzielnego referenta.

Sąd Rejonowy podniósł, że wbrew stanowisku pozwanego, stosunek pracy powódki oparty na umowie o pracę, nie mógł powstać z mocy ustawy. Umowa o pracę jest bowiem czynnością cywilnoprawną i dla zaistnienia wymaga zgodnych oświadczeń woli stron. W niniejszej sprawie takimi oświadczeniami były propozycja pracodawcy zatrudnienia na określonych warunkach i oświadczenie woli powódki o przyjęciu propozycji.

Zawarcie umowy zdaniem Sądu Rejonowego skutkuje powstaniem nowego bytu prawnego regulującego zatrudnienie powódki. Jest ono odmienne niż stosunek służby. Stosunek służby jest stosunkiem publicznoprawnym regulowanym przez normy prawa administracyjnego.

Sąd Rejonowy zaznaczył, że Ustawa z dnia 26 listopada 2016 roku – Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej nie mogła automatycznie przekształcić stosunku administracyjnoprawnego w cywilnoprawny. Przekształcenie takie jest niedopuszczalne także z uwagi na odmienności treści stosunku wiążącego strony, inny jest zakres podporządkowania, inny zakres obowiązków i inny zakres uprawnień pracownika i funkcjonariusza. Automatyczne przekształcenie skutkowało by automatycznym przeniesieniem uprawnień funkcjonariusza do treści stosunku pracy co jest niedopuszczalne z uwagi na powyższe odrębności.

Sąd Rejonowy podniósł, że skoro powódce nie zaproponowano dalszego zatrudnienia w ramach stosunku służby, tym samym jej stosunek służby wygasł, bo jak wskazano wyżej, nie mógł sam z siebie automatycznie przekształcić się w stosunek pracy. Powódka przestała być funkcjonariuszem, a została pracownikiem, czyli została zwolniona ze służby, a zatrudniona w ramach stosunku pracy.

Powyższe skutkuje uznaniem według Sądu Rejonowego, iż do powódki zastosowanie mają normy ustawy regulujące sytuację funkcjonariuszy, których stosunek służbowy wygasł.

Jednym z takich uprawnień jest prawo do odprawy wynikające z art. 250 ust. 4 ustawy o KAS - Funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej KAS, przysługuje odprawa

Sytuacja powódki uległa istotnej zmianie, stosunek służbowy jako ekwiwalent za szczególne obowiązki przewidywał określone uprawnienia dla funkcjonariuszy. Powódka jako pracownik z tych uprawnień nie będzie mogła korzystać. Czyli prawo do odprawy kompensuje, jak wskazywała pozwana, niedogodności związane z utratą stosunku służby.

Wysokość należnej powódce odprawy 43 997,70zł. Sąd Rejonowy ustalił na podstawie zaświadczenia złożonego przez pozwaną (...).

Uznając, iż stosunek służbowy powódki uległ wygaśnięciu, a tym samym została ona zwolniona ze służby, Sąd Rejonowy uznał, iż powódce przysługiwało prawo do żądania świadectwa służby zgodnie z art. 174 ust. 10 ustawy o KAS – Przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, (...) i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Funkcjonariusz, którego stosunek służbowy uległ przekształceniu w stosunek pracy, otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c.

Apelację od wyroku wniósł pełnomocnik strony pozwanej, zaskarżając wyrok w całości. Wyrokowi zarzucił:

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 170 ust 1 w zw. z art. 170 ust 3 i 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez uznanie, że pozwany powinien potraktować powódkę jako osobę zwolnioną ze służby tj. wydać powódce świadectwo służby oraz wypłacić jej odprawę, podczas gdy powódka nie należy do kręgu podmiotów, o jakich mowa w treści art. 170 ust 1 pkt 1 ani też w treści art. 170 ust 1 pkt 2 cytowanej wyżej ustawy, gdyż jej stosunek służby nie wygasł na skutek przyjęcia zaproponowanych jej warunków zatrudnienia;

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 171 ust 1 pkt 2 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez uznanie, że w przypadku przekształcenia stosunku służby w stosunek pracy na czas nieokreślony dochodzi do wygaśnięcia stosunku pracy i nawiązania stosunku pracy skutkującego powstaniem po stronie pracodawcy obowiązku wypłaty powódce odprawy i wydania świadectwa służby;

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 250 ust 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez uznanie, że powódka jest funkcjonariuszem zwolnionym ze służby w związku z reorganizacją jednostki organizacyjnej KAS i jako takiej przysługuje jej odprawa, podczas gdy powódka nie została zwolniona ze służby lecz wobec przyjęcia przez powódkę złożonej jej propozycji zatrudnienia z dniem określonym w propozycji jej dotychczasowy stosunek służby przekształcił się w stosunek pracy na czas nieokreślony na podstawie art. 171 ust 1 pkt 2 p.w ustawę i stąd brak podstaw do wypłaty na rzecz powódki odprawy oraz wydania jej świadectwa służby;

- naruszenie przepisów prawa materialnego tj. art. 174 ust 10 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej poprzez błędne przyjęcie, że przekształcenie stosunku służby w stosunek pracy można traktować jako zwolnienie ze służby w rozumieniu innych przepisów niż przepisów ustawy o zaopatrzeniu

emerytalnym funkcjonariuszy Policji ... oraz że przekształcenie stosunku służby w stosunek pracy wymaga wydania świadectwa służby na potrzeby inne niż związane ze stosowaniem w/w ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym;

- naruszenie przepisów prawa materialnego art. 174 ust 10 ustawy o KAS przez jego nieuprawnione zastosowanie do stanu faktycznego, który zaistniał przed nabraniem mocy prawnej przez ten przepis; nie ma zastosowania w niniejszej sprawie;

Mając powyższe na uwadze pełnomocnik pozwanego wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Pełnomocnik powódki w odpowiedzi na apelację wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów procesu.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Ustalony przez Sąd Rejonowy stan faktyczny Sąd Okręgowy akceptuje i przyjmuje za własny na potrzeby rozpoznania apelacji.

Apelacja zasługuje na częściowe uwzględnienie z uwagi na trafność zarzutu naruszenia prawa materialnego, a mianowicie art. 250 ust 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej oraz art. 170 ust 1 w zw. z art. 170 ust 3 i 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej, co doprowadziło do przyznania powodowi odprawy.

Zgodnie z art. 250 ustęp 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku o Krajowej Administracji Skarbowej, obowiązującej od dnia 1 marca 2017 roku, funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej KAS, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3. Do sytuacji prawnej powoda nie ma zastosowania art. 250 ust 4, gdyż przepis ten dotyczy funkcjonariuszy zwolnionych ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją nowoutworzonych jednostek organizacyjnych KAS, a nie funkcjonariuszy których stosunki służbowe wygasły lub uległy przekształceniu na podstawie art. 170 ustawy Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej.

Sytuacji prawnej powoda nie regulują także przepisy art. 170 ust 1 w zw. z art. 170 ust 3 i 4 ustawy z dnia 16 listopada 2016 roku Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej.

Stosownie do treści art. 170 ustęp 1 przepisów wprowadzających ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej stosunki pracy osób zatrudnionych w jednostkach KAS, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 2, 3 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, oraz stosunki służbowe osób pełniących służbę w jednostkach KAS, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1, 2, 3 i 6 ustawy, o której mowa w art. 1, wygasają:

1) z dniem 31 sierpnia 2017 r., jeżeli osoby te w terminie do dnia 31 maja 2017 r., nie otrzymają pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia albo pełnienia służby;

2) po upływie 3 miesięcy, licząc od miesiąca następującego po miesiącu, w którym pracownik albo funkcjonariusz złożył oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby, jednak nie później niż dnia 31 sierpnia 2017 r.

W takim przypadku, o którym mowa w ust. 1 art. 170 p.w. ustawę o KAS, wygaśnięcie stosunku służbowego funkcjonariusza traktuje się jak zwolnienie ze służby (art. 170 ustęp 3 p.w. ustawę o KAS), a pracownikom oraz funkcjonariuszom przysługują świadczenia należne odpowiednio w związku z likwidacją urzędu albo zniesieniem jednostki organizacyjnej w rozumieniu ustawy uchylanej w art. 159 pkt 3 czyli ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o (...) (Dz.U. z 2016 r. poz. 1799), która w art. 163 ustęp 4 przewiduje, że funkcjonariuszowi służby stałej, zwolnionemu ze służby w związku ze zniesieniem lub reorganizacją jednostki organizacyjnej, przysługuje odprawa na zasadach i w wysokości określonych w ust. 1-3 art. 163 (art. 170 ustęp 4 p.w. ustawę o KAS).

Powódka jako funkcjonariusz służby celnej otrzymała w dniu 15 maja 2017 roku pisemną propozycję określającą nowe warunki zatrudnienia w ramach korpusu służby cywilnej w (...) w Ł. na podstawie art. 170 ustęp 2 p.w. ustawę o KAS i propozycję przyjęła, w związku z powyższym od dnia 1 czerwca 2017 roku stała się pracownikiem cywilnym. Powódka nie kwestionowała przedłożonej jej propozycji zatrudnienia na drodze sądowej, co oznacza że wyraziła zgodę na kontynuowanie zatrudnienia na warunkach stosunku pracy. W takiej sytuacji nie ma do niej zastosowania przepis art. 170 ustęp 1,3 i 4 p.w. ustawę o KAS. Ten dotyczy wyłącznie tych funkcjonariuszy, którzy nie otrzymali pisemnej propozycji określającej nowe warunki zatrudnienia oraz tych, którzy złożyli oświadczenie o odmowie przyjęcia propozycji zatrudnienia albo pełnienia służby. Tylko taki sposób wygaśnięcia stosunku służbowego funkcjonariusza zgodnie z art. 170 ustęp 3 p.w. ustawę o KAS traktuje się jak zwolnienie ze służby, które zgodnie z art. 170 ustęp 4 p.w. ustawę o KAS daje prawo do odprawy w związku z wygaśnięciem dotychczasowego stosunku służby.

Wiąże się to z celem jakiego ma służyć odprawa. Odprawa jest świadczeniem, które ma rekompensować utratę pracy, a powódka tej pracy nie straciła, gdyż kontuuje zatrudnienie w ramach pracowniczego stosunku .

Biorąc pod uwagę, że brak było podstawy prawnej do zasądzenia powódce odprawy, Sąd Okręgowy na podstawie art. 386 k.p.c. zmienił zaskarżony wyrok w punkcie 2 i powództwo o odprawę oddalił.

Odmienne przedstawia się natomiast kwestia związana z żądaniem wydania świadectwa służby. Okoliczność, że stosunek służby powódki w związku z przyjęciem propozycji zatrudnienia przekształcił się w stosunek pracy nie oznacza, jak chce apelujący, braku podstawy prawnej do wydania świadectwa służby.

Przepisy wprowadzające ustawę o KAS nie przewidują obowiązku wydania świadectwa służby w sytuacji przekształcenia stosunku służbowego w stosunek pracy w okolicznościach ustalonych w niniejszej sprawie (tj. w związku z wprowadzeniem reformy i złożeniem propozycji zatrudnienia).

Wydanie świadectwa służby reguluje natomiast art. 188 ust 1 ustawy z dnia 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2016 r. poz. 508), która weszła w życie w dniu 1.03.2017 r. W myśl tego przepisu, funkcjonariusz zwolniony ze służby albo którego stosunek służbowy wygasł na podstawie art. 182 pkt 2, albo wydany ze Służby Celno-Skarbowej na podstawie prawomocnego orzeczenia kary dyscyplinarnej, otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby.

Przekształcenie stosunku służby w stosunek pracy powoduje faktyczne zwolnienie ze służby, gdyż stosunek służby ulega zakończeniu. Powódka nie jest już bowiem funkcjonariuszem służby celnej, a pracownikiem cywilnym. Zdarzenie to mieści się zatem w dyspozycji art. 188 ust. 1 ustawy o KAS. Należy zaznaczyć, że funkcjonariusze, którzy nie otrzymali propozycji zatrudnienia w ogóle lub odmówili przyjęcia propozycji, otrzymali świadectwo służby na podstawie art. 170 ustęp 4 p.w. ustawę o KAS, gdyż ustawodawca taki sposób wygaśnięcia stosunku służby uznał za zwolnienie ze służby. Stosunek służby powódki uległ zakończeniu tak samo jak stosunek służby funkcjonariuszy, którzy nie otrzymali propozycji zatrudnienia albo odmówili jej przyjęcia. Zdaniem Sądu Okręgowego brak jakichkolwiek podstaw prawnych do różnicowania sytuacji prawnej w/w funkcjonariuszy.

Słuszność tego stanowiska znajduje potwierdzenie w późniejszych działaniach ustawodawcy. Ustawą zmieniającą z 11.05.2017 r. (Dz.U. z 2017 r. poz. 1321) w art. 174 ustawy o KAS dodano ust. 10, zgodnie z którym przekształcenie stosunku służbowego w stosunek pracy traktuje się jak zwolnienie ze służby w rozumieniu ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Celno-Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Funkcjonariusz, którego stosunek służbowy uległ przekształceniu w stosunek pracy, otrzymuje niezwłocznie świadectwo służby. Wprawdzie zmiana ta wprowadzona została od 01.01.2018 r., więc powódka – jak słusznie podnosi apelujący - nie była nią objęta w dacie przekształcenia stosunku służbowego, ale w dacie wystąpienia z wnioskiem o wydanie świadectwa służby (28 stycznia 2019 rok) już tak.

Mając powyższe na względzie, Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację kwestionującą wydanie świadectwa służby jako bezzasadną.

O kosztach procesu orzeczono na podstawie art. 100 k.p.c. Z uwagi na to, że każda ze stron przegrała sprawę w równych częściach (powódka sprawę o odprawę, a pozwany sprawę o wydanie świadectwa służby) Sąd Okręgowy zniósł wzajemnie koszty procesu między stronami.